

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: **WWW.GOLAS.BY**

Ля самага Чорнага мора
Беларусы ў Еўпаторыі
памятаюць пра Бацькаўшчыну:
там ужо 15 гадоў выдаюць
часопіс “Крым—Беларусь”
Стар. 2

**Чароўнасць
рэчаў**
Стар. 3

Роднае слова збліжае
Цэнтр беларускай культуры
з Даўгаўпілса заключыў
пагадненне аб супрацоўніцтве
з вядомымі літаратурнымі
музеямі Беларусі **Стар. 4**

МЯСЦІНЫ АЙЧЫНЫ

Да сустрэчы ў пушчы!

Нацыянальны парк “Белавежская пушча” названы ў ліку тых мясцін Усходняй Еўропы, якія варта хоць аднойчы наведаць

Іна Ганчаровіч

Брытанская газета The Telegraph апублікавала рэйтынг славутасцяў ва Усходняй Еўропе, якія, на думку яе экспертаў, абавязкова хоць аднойчы варта наведаць. Разам з Талінам, Рыгай, Санкт-Пецярбургам ды іншымі тур-напрамкамі ў спісе топ-25 на 18-й пазіцыі — знакаміты беларускі Нацыянальны парк. Вось як апісвае ўнікальнасць помніка прыроды брытанскае выданне: “Белавежская пушча — гэта сёння самы старадаўні, самы буйны фрагмент старажытнага лесу ў Еўропе, які збярогся. На яе тэрыторыі жывуць тысячы відаў раслін, птушак і жывёл. У тым ліку тыя, якіх ужо не сустрэнеш у іншых месцах, напрыклад, зубр ці чорны бусел”.

Між тым гэта вельмі кароткі пералік з тых незвычайных багаццяў, якімі славіцца наша пушча. На самай справе іх не злічыць. А ўмоўна ўсю тэрыторыю пушчы можна падзяліць на паўночную і паўднёвую часткі. Першую, што ў Гродзенскай вобласці, больш наведваюць паляўнічыя. У сезон, расказваюць працаўнікі пушчы, яны едуць туды з Германіі, Балгарыі, Польшчы, Францыі ды іншых краін — хоць паляванне такое каштуе нятанна.

Ды паляўнічы інстынкт цяпер маюць не ўсе турысты. Большасць з іх аддаюць перавагу назіранням за ляснымі прыгажунямі здалёку. Тое можна зрабіць, няспешна шпацыруючы па лесе, які зачароўвае сваёй прыгажосцю. Для такіх турыстаў распрацаваны пешыя і веламаршруты, на якіх можна ўбачыць не толькі птушак і жывёл, але і ўнікальныя

У Белавежскую пушчу прыходзіць вясна

прыродныя аб’екты. Сярод іх і дуб з дыяметрам ствала каля паўтара метраў ды размахам кроны — як у вялікага пасажырскага авіялайнера. Ёсць на маршрутах і дуб з вялікім дуплом, куды лёгка могуць схавацца шэсць чалавек. Дарэчы, жыццё белавежскага 700-гадовага дуба-патрыярха, на думку батанікаў, ужо заканчваецца. Так што калі сустрэча з ім у вашых планах — не адкладвайце яе на доўга.

Паўднёвую частку пушчы даўно аблюбовала і дзятва — там круглы год ладзяцца сустрэчы з Дзедам Марозам і Снягуркай. Беларускі дзед Мароз, у адрознен-

не ад іншых, не знікае ад нуды ў чаканні свежага Новага года — ён увесь год жыве цікавым, насчаным жыццём. Атрымлівае лісты ад дзяцей і адказвае на іх, прымае гасцей у сядзібе. Там жа непадалёку й Музей прыроды, дзе можна паназіраць, як сябе паводзяць дзікія жывёлы ў вальерах.

Пералічваць вартасці Белавежскай пушчы можна доўга. Але ж ніводзін аповед, ніводнае фото не перадае тых адчуванняў, якія дорыць непасрэдная сустрэча з Пушчай. Мяркую пра тое і па сваім досведзе. Белавежская пушча — якраз той выпадак, калі лепш адзін

раз пабачыць, чым сто разоў пачуць.

Дарэчы, падарожнічаць тры дні па Белавежскай пушчы замежным турыстам можна й без візы. Для іх з захаду адкрыты пункт спрощанага пропуску “Перароў”, дзе можна перасекчы мяжу пешшу або на ровары. Падставай для ўезду будзе дакумент для выезду за мяжу і дакумент, які прадастаўляе права наведаць Нацыянальны парк. У Пушчы вы адкрыеце для сябе новыя куткі прыроды, атрымаеце асалоду ад тамтэйшай прыгажосці. З карысцю для здароўя пройдзе час. А заадно і адчуеце, што такое беларуская прыязнасць і гасціннасць.

ВЕСТКІ

Мінск. Скарына. Беларусь

Бібліятэка Кабардзіна-Балкарскага дзяржуніверсітэта папоўніцца беларускімі выданнямі

На пасяджэнні прэзідыума Саюза пісьменнікаў Беларусі першы намеснік старшыні СПБ Алена Стэльмах казала: “У Кабардзіна-Балкарскім дзяржуніверсітэце імя Х. М. Бярбекава адкрылася новая дысцыпліна — беларуская мова. Шматгадовае супрацоўніцтва філалагаў гэтай навукальнай установы і Брэсцкага педуніверсітэта вылілася ў такі маштабны праект: сёння студэнты ў Кабардзіна-Балкарыі вывучаюць беларускую мову. Па ініцыятыве Саюза пісьменнікаў Беларусі для іх сабрана бібліятэчка кніг як беларускіх класікаў, так і сучасных аўтараў”.

У кнігазбор увайшла мастацкая літаратура, кнігі пра Францыска Скарыну, выданні пра Беларусь і Мінск. Акрамя таго, дапоўняць бібліятэчку і нумары вядомага многім, найстарэйшага дзіцячага беларускага часопіса “Вясёлка”.

Па меркаванні Алены Стэльмах, такое супрацоўніцтва паспрыяе ўмацаванню сувязяў, аб’яднанню народаў, папулярызацыі беларускай мовы за межамі краіны.

Дарэчы. Кабардзіна-Балкарскі дзяржуніверсітэт імя Х. М. Бярбекава — адна з найбуйнейшых ВНУ Паўночнага Каўказа. Універсітэт утвораны ў 1957 годзе ў Нальчыку на базе педінстытута, адкрытага ў 1932 годзе. За заслугі па падрыхтоўцы спецыялістаў і развіцці навуковых даследаванняў КБГУ у 1982 годзе ўзнагароджаны ордэнам Дружбы народаў. У 1996-м яму прысвоена імя першага рэктара Х. М. Бярбекава. КБГУ штогод выпускае да дзвюх тысяч спецыялістаў, гэта адзін з вядучых навуковых, сацыякультурных цэнтраў Кабардзіна-Балкарыі.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Эстафета сяброўства і талентаў

Кацярына Мядзведская

Беларусы Грузіі рыхтуюць экспазіцыю ў гонар Янкі Купалы і Якуба Коласа

Калі нехта кажа, што на дзецях таленавітых людзей прырода адпачывае, — не пагаджаюся. Можна, замала ўвагі ад надта занятых бацькоў тыя нашчадкі атрымалі? Ёсць жа і дынастыі талентаў. І ў кожным

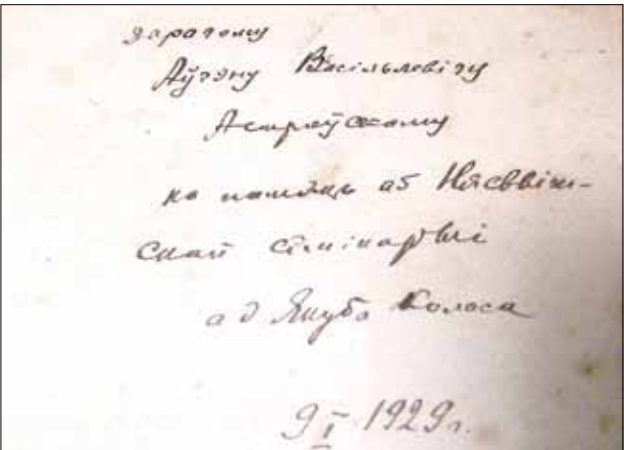
з нас нябесны дар прыхаваны — толькі б адшукаць, даць зярнятку расці-развівацца... Пад час нядаўняй сустрэчы з Лідзіяй Лярскай-Шацірышвілі, супляменніцай з Грузіі, я ўпэўнілася і ў тым, што таленты цягнуцца адзін да аднаго. Вось і ў сям’і Астроўскіх-Лярскіх-Шацірышвілі кожны — асоба.

Адна з публікацый у “ГР” пра дырэктарку па культуры

грузінскай суполкі “Беларускія сябры” — “Як настаўнік настаўніку” (15.01. 2015). Тады, да 55-годдзя Дома-музея Якуба Коласа, Лідзія Пятроўна перадала кнігу Тараса Гушчы “На прасторах жыцця” (1928) з аўтографам аўтара сябру: “Дарагому Аўгэну Васільевічу Астроўскаму на памяць аб Нясвіжскай семінары ад Якуба Коласа. 9.1.1929 г.”. Як вядома, Тарас Гушча — адзін

з літаратурных псеўданімаў Песняра. А Яўген Астроўскі — дзядуля спадарыні Лідзіі. Кніга знаходзілася ў музеі часова, цяпер назаўсёды перададзена яму ў дар.

“Дзядуля не любіў расказваць пра сябе, — згадвае госьця з Тбілісі. — Але ж мы ведаем: з Канстанцінам Міхайлавічам ён вучыўся. Сябравалі, бывалі адзін у аднаго ў гасцях, перапісваліся...”

Колас віншаваў сябра, калі той стаў заслужаным настаўнікам Беларусі. Дарэчы, Яўген

Астроўскі першым у краіне атрымаў такое званне.

→ **Стар. 2**

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Ля самага Чорнага мора

Беларусы ў Еўпаторыі памятаюць пра Бацькаўшчыну: там ужо 15 гадоў выдаюць часопіс “Крым—Беларусь”

Іван Ждановіч

Нам заўсёды прыемна, калі ў рэдакцыйнай пошце з’яўляюцца новыя адрасы. На гэты раз адгукнулася на адну з крымскіх публікацый Дзіна Шаўчэнка — старшыня Еўпатарыйскай беларускай суполкі “Сябры”, галоўны рэдактар часопіса “Крым—Беларусь”, член грамадскай палаты і міжнацыянальнага савета Еўпаторыі. Даслала здымкі. Успомніла, як на адной з міжнародных спецыялізаваных выстаў “СМІ ў Беларусі” ў Мінску пазнаёмілася з ансамблем народнай музыкі “Бяседа”. Падарыла артыстам свой часопіс, а салісткі ансамбля напісалі ёй у падарунак некалькі беларускіх песень-калядак. Як вядома, у рэпертуары ансамбля іх шмат: абрадавых, прысвечаных сямейным урачыстасцям.

І вось на чарговыя Каляды, расказвае Дзіна Шаўчэнка, тыя песні актывісты беларускай грамады Еўпаторыі й выкарысталі. Увогуле яны імкнуцца ствараць у старажытным горадзе сваё нацыянальнае асяроддзе, праводзіць разам святы, упрыгожваючы й сваё жыццё. Марына Велікародная, ураджэнка Брэстчыны, была ў вобразе Каляды. А калядавалі беларусы ў мікрараёне Заазёрнае ў сем’ях удзячных супляменнікаў, якія падхоплівалі песні-калядкі, прыўносілі й мясцовыя дапаўненні, самі ўключаліся ў гульні. Падпявалі вясёлыя абрадавыя песні, знаёмыя з дзяцінства: “У нашага дзядзькі

Дзіна Шаўчэнка з часопісам “Крым—Беларусь”. Побач — артысты ансамбля “Бяседа”

двор гараджоны,/ Дай, Божа, яму шчасця, здароўя!/ А ў тым двары ды тры карысці./ Ды тры карысці, а тры радасці...” Беларусы Еўпаторыі, піша Дзіна, з вялікай павагай ставяцца да традыцый бытавой культуры. Зберагаюць абрады, любяць нацыянальную кухню. Напрыклад, Дзяржынская Зінаіда, з Магілёўшчыны, выдатна спявае народныя песні, у тым ліку й калядкі. Шмат песень ведае і Святлана Пылева з Гомельшчыны. А традыцыі, як вядома, фармуюць характар, культуру народа, яго непаўторныя рысы.

А яшчэ Дзіна Шаўчэнка даслала матэрыял, надрукаваны летась у газеце “Евпаторийская здравница”, — пра нечаканую і прыемную сустрэчу яе з супляменнікамі. Неяк ля чыгуначнага вакзала яе паклікала жанчына, запытала: “Вы старшыня беларускай суполкі “Сябры”? Як доўга я

чакала гэтай сустрэчы і шукала вас!”. Тое паведаміла радасная незнаёмка, абдымаючы Дзіну. Гэта была Марыя Гудзь, таксама беларуска. Яна заўсёды звяртае ўвагу на матэрыялы ў газеце пра жыццё мясцовай беларускай суполкі. У адным з іх была фатаграфія Дзіны, і вось яе пазналі! Марыя нават спецыяльна пакінула на бачным месцы артыкул і час ад часу глядзела на фота. Не маглі не сустрэцца!

Зямлячкі доўга гаварылі пра Беларусь, родныя месцы, людзей, лёсы. Марыя расказала: дзевяць гадоў працуе прыбіральшчыцай тэрыторыі пры чыгуначным і аўтавакзалах. Прызналася, што любіць сваю працу і ганарыцца ёю: бо ад яе залежыць, якім убачаць горад госці. Зямлячкі абмяняліся тэлефонамі, Марыя пажадала ўступіць у суполку “Сябры”. А пазней тое ж зрабілі і яе сябры-беларусы

Валянціна Гусціноўчык ды Васіль Буднік. “З радасцю прымаючы ў нашыя шэрагі траіх навабранцаў, я завязала ім на шыі хусткі з беларускім арнамантам”, — расказала пазней еўпатарыйскім журналістам Дзіна Шаўчэнка. Яна ўпэўнена: у суполцы землякам вельмі спадабаецца.

Мы напісалі Дзіне Шаўчэнцы, што чакаем ад яе новых тэкстаў пра жыццё суполкі. “Рада буду творчаму сяброўству, — адгукнулася яна. — Чакайце матэрыялы. Што да часопіса “Крым—Беларусь”, то яго можна пабачыць і ў Таварыстве “Радзіма”, я неяк падарыла ім 300-400 часопісаў”. Дзіна піша: летась у Еўпаторыі было вялікае свята: на гарадской плошчы адзначалі 15-годдзе часопіса “Крым—Беларусь”. Магчыма, і ў бібліятэках Мінска ёсць экзэмпляры: бо часопіс выходзіць з беларускіх друкарняў.

ВЕСТКІ

Спяваць дык спяваць!

Іван Іванаў

Выканаўца народных песень Сяржук Доўгушаў пабываў у Новасібірску, а цяпер ладзіць у Мінску вясновы “Спеўны сход”: разам з гуртом “Варган” з Полацка

У рэдакцыю даслала цікавы артыкул Людміла Бяляўская з Новасібірскага цэнтра беларускай культуры — пра Фэст беларускага мастацтва “Ад Палесся да Сібіры нясіце, буслы, вясну!”. З тэксту мы даведаліся: у складзе журы фэсту быў і Сяржук Доўгушаў — папулярнызатар беларускай песні, саліст Беларускай дзяржфілармоніі. Мы і сустраліся з Сержуком ужо ў Мінску, на плошчы Якуба Коласа. З Новасібірска ён прывёз нам — Людміла Бяляўская перадала! — кнігу “Сибирью связанные судьбы”. Выдадзена ў 2008-м Новасібірскім цэнтрам беларускай культуры. У кнізе ёсць і тэксты пра вядомых вучоных з Новасібірска з беларускімі родавымі каранямі — выкарыстаем матэрыялы ў нашай газеце.

Спадабалася вандроўка Сержуку. Казаў: не чакаў пабачыць у Сібіры столькі ўсяго беларускага. А пакуль што запрасіў нас на вясновы “Спеўны сход”: ён пройдзе 2 красавіка ў клубе “Трай” у Мінску. “Будзе вельмі цікава, — анансаваў чарговую сустрэчу аматараў народных спеваў Сяржук. — Сход распачнуць госці з Полацка: фальклорны гурт “Варган”. Нашы сябры прадставяць цэлую праграму народных песень з Віцебшчыны. Свята музыкі й песні прадоўжаць майстар-класы — мае ды Вольгі Емяльянчык. Будзе і знаёмства з народнымі вясновымі песнямі ды сумесныя спевы. А мэта праекту нашага высякародная: спеўнае яднанне людзей і знаёмства з беларускай песняй”.

Пра падзею ў нэце глядзіце тут: <https://vk.com/varhanspeunyshod>

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Эстафета сяброўства і талентаў

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

У артыкуле Вольгі Кісляк “Реликви из шкатулки” (“СБ. Беларусь сегодня”, 9.04.2010) знайшла: “Папа сам к нему ездил, — расказывала Лариса Лярская (маці Лідзіі Шацірышвілі. — **Рэд.**). — Они познакомились в Несвижской учительской семинарии... Моего отца и молодого Мицкевича многое тогда объединяло. Оба были из среды безземельных крестьян-арендаторов, стремились к знаниям, участвовали в сходках семинаристов. Правда, о том, что папа дружил с Коласом, мы, его дети, узнали, когда в школе учили стихи классика. Стали расспрашивать отца, но он — человек замкнутый, козырял дружбой со знаменитостью не хотел. Привык всего в жизни добиваться сам и нас этому учил”. Працаваў Яўген Васільевіч у школе мястэчка Журавічы (Рагачоўскі раён Гомельшчыны), выкладаў фізіку і матэматыку. “Многія ведалі пра ягоны педагогічны талент, —

працягвала Лідзія Пятроўна. — Ехалі, бывала, людзі, пыталі там дарогу. І як чулі, што трапілі ў Журавічы, казалі: “Ведаем-ведаем. Тут настаўнік — Астроўскі!”. Ларыса Яўгенаўна са школьных гадоў сябравала з пісьменнікам Андрэем Макаёнкам, у саламянай скарбонцы да канца жыцця захоўвала ягоныя пісьмы, фотаздымкі.

Расказвала Лідзія Пятроўна і пра бабулю, Лідзію Грудзінскую, у гонар якой яе назвалі. Тая была настаўніцай малодшых класаў, прычым вельмі прыгожаю. Брат бабулі, Пётр, служыў настацелем Мікалаеўскай царквы ў Цімкавічах (цяпер Капыльскі раён). У час рэпрэсій не адрокся ад веры і быў расстраляны ў Слуцку ў 1930 годзе. А ў 1999-м кананізаваны Беларускай праваслаўнай царквой.

Бацька Лідзіі Шацірышвілі, Пётр Лярскі, — вядомы педагог (працаваў у Магілёўскім універсітэце), географ, краязнаўца. На пачатку 2013-га ў Магілёве адзначаліся яго 95-я ўгодкі. Пётр Аляксеевіч

быў аўтарам падручнікаў па прыродазнаўстве, якія не раз перавыдаваліся, актыўна займаўся грамадскай, прыродаахоўнай дзейнасцю. Выкладала геаграфію спачатку ў школах, пасля ва ўніверсітэце і маці субяседніцы, Ларыса Яўгенаўна. Сама Лідзія Пятроўна — біёлаг па адукацыі, шмат гадоў працавала ў Магілёве. Яе брат Сяргей — геолог. У адной з публікацый за 2013 год знаходзім: Сяргей Пятровіч працуе ў сістэме “Росатом”, узначалываў геалагічныя вышукі пад будаўніцтва Беларускай АЭС пад Астроўцом.

Надзелены талентамі дачкі Лідзіі Пятроўны: Наталля і Тамара. Старэйшая жыве ў Грузіі, закончыла Тбіліскі тэхнічны ўніверсітэт, англамоўную аспірантуру па эканоміцы, працуе ў кампаніі “Міжнародны вопыт для Грузіі”, валодае грузінскай, англійскай, іспанскай і турэцкай мовамі. Малодшая закончыла мастацкую школу, факультэт дызайна ў Еўрапейскім

дзяржуніверсітэце ў Вільнюсе. Працуе ў адным з мінскіх салонаў прыгажосці: робіць папулярнае сёння тату.

У Грузію Лідзія Шацірышвілі пераехала ў 80-я гады, выйшаўшы замуж. Суполка “Беларускія сябры” існуе ў Тбілісі з 2010 года, там яна — дырэктарка па культуры. Супляменніца ладзіць тэматычныя вечары, прысвечаныя беларускім пісьменнікам, музыцы, архітэктуры, турызму. У юбілейны год Янкі Купалы і Якуба Коласа у планах беларусаў Грузіі — арганізаваць выставу ў іх гонар, нават зняць дакументальны фільм. Бо, як вядома, абодва пісьменнікі не раз адпачывалі на грузінскіх курортах, пасля прысвечалі вершы гэтай краіне.

Паводле перапісу 2004 года ў Грузіі жыве каля 600 беларусаў, і штогод тысячы турыстаў з Беларусі там бываюць. Лідзія Пятроўна з задавальненнем сустракаецца з імі, для ахвочых ладзіць экскурсіі па Тбілісі, прадмесцях сталіцы. Адкрыты ў горадзе і два

Іван Ждановіч

Кніга з аўтографам Я. Коласа — з архіва сям’і Лярскіх

фірмовыя беларускія магазіны, у якіх можна набыць мяса-малочную прадукцыю, кансервы, цукеркі. Магазіны вельмі папулярныя: часам прылаўкі нават пусцеюць! Заўсёды купляе там малако для ўнука Ільшчы і сама Лідзія Пятроўна.

Напярэдадні Новага 2017

года ў Грузіі адкрылася Амбасада Беларусі, і сёлета ў Грузіі Год культуры Беларусі. Таму Лідзія Шацірышвілі спадзяецца: пра яе родную краіну там будуць ведаць больш. Запланаваны і гастролі ў Тбілісі вядомых беларускіх творчых калектываў.

СПАДЧЫНА

Чароўнасць рэчаў

Ёсць на што паглядзець ва ўнікальным каталозе “Тутэйшы дызайн. Асобы і рэчы”, праца над якім доўжылася больш за чатыры гады

Прэзентацыя каталога ў мінскім Палацы мастацтва

Марыя Мініч

Летась напрыканцы года пабачыў свет каталог, прысвечаны праблемам беларускай нацыянальнай ідэнтычнасці ў сферы дызайну. Тыя, хто над выданнем працаваў, здолелі стварыць сапраўдную кнігу-энцыклапедыю, якая ілюструе дасягненні сучаснага беларускага дызайну ды знаёміць з яго творцамі. Тут ёсць як працы вядомых майстроў, так і навічкоў. Пададзена шмат мастацкіх стыляў. Зрэшты, пры такой разнастайнасці ўдзельнікаў іначай і быць не можа.

Асабліваю ўвагу прыцягвае раздзел “Рэчы”, дзе гаворка ідзе пра здабыткі матэрыяльнай культуры Беларусі ды беларусаў. Можна пабачыць: у чым нашы нацыянальныя спецыфіка і каштоўнасць. Тут нават на тыя рэчы, якія падаваліся не вартымі ўвагі, пачынаеш глядзець з новых пазіцый. Некаторыя з рэчаў даўно не ва ўжытку, ёсць экзэмпляры як з канвеераў, так і з саматужных майстэрняў. І такія матэрыяльныя артэфакты можна ўспрымаць як “паказальнікі” пэўнай традыцыі: як эстэтычнай, так і функцыянальнай. Болей за тое: у каталозе кожны з пададзеных прадметаў мае назву менавіта беларускаю, часцей без аналагічных варыянтаў у мове рускай.

У каталозе — больш за сотню рэчаў з розных сфер жыцця беларускай супольнасці, з розных часоў. Сярод іх і абрус. У старадаўнія часы на Беларусі ім не толькі накрывалі стол па святых: ён быў важным арыбутам на вяселлі. Ды і цяпер беларускі абрус запатрабаваны як у нас, так і ў замежжы.

А вы ведаеце, што такое бабачнік? Форма для запякан-

ня бабкі, традыцыйнай беларускай стравы. Кажуць, з’явілася ў продкаў на сталах даўно, і была страваю Велікоднай. А форма для бабкі мела таксама назвы бабачніца, пасачнік, стаўчык — у залежнасці ад рэгіёну.

Вось барацінка. Сапраўдны рарытэт, бо гэта — манета ВКЛ, якая выраблялася на Берасцейскім манетным двары з 1659 па 1666 гады і ў Гародні з 1706 па 1708 гады. На жаль, з тых часоў на Беларусі манетных

двароў і не было... Хоць з металамі нашы продкі хораша працавалі. У прыватнасці, у каталозе можна пабачыць і гармату-фальканет “Хімера”, зробленую ў 1603 годзе па замове М.-К. Радзівіла Сіроткі. Адліў яе майстар Г. Мольцфельд у Нясвіжы.

А што вядома нам пра вадапомпавую вежу ў Барысаве? Каталог падкажа: яна вышыняй 27 метраў, яе спраектаваў сусветна вядомы інжынер У. Шухаў. Вежа ўзведзена на чыгуначнай станцыі для запраўкі паравозных катлоў. Адметнасць вежы ў тым, што

просталінейных механічных дэталей, створана ў выглядзе крывалінейнай фігуры. Карацей — гэта трэба бацьцы!

Цікава распавядае каталог і пра жабкі. Ведаеце такія? Чапляліся на абытак узімку, каб не паслізнуцца на лёдзе. Тыя прыстасаванні, кажучь, пратрымаліся на Беларусі... з часоў Сярэднявечча і былі ва ўжытку амаль да XX стагоддзя.

Вельмі трапна сказана ў каталозе і пра тое, што “Беларусь — краіна не толькі замкаў, але і замкоў”. Апошнім таксама прысвечаны старонкі. Замкамі карыстаюцца на Беларусі з X стагоддзя, цяпер іх робяць на заводах аўтаматычных ліній у Мінску і Баранавічах. Каталог не абышоў увагай ігральныя карты з выявамі валадароў Рэчы Паспалітай. Зробленыя ў Гародні ў 1930-я гады, яны, пэўна ж, прыдзца даспадобы прыхільнікам гістарычных рарытэтаў. І кавярнік, зроблены ў Гомелі ў 1956-м, гэта рэч вытанчаная. Формаю нагадвае еўрапейскія кавярнікі пачатку XX стагоддзя, аднак не копія з іх: айчыны выраб.

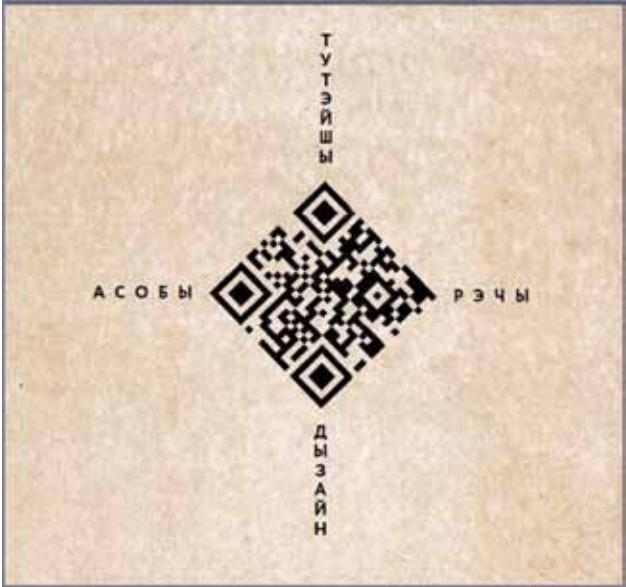
Цікава разглядаць канапу, а таксама й крэсла. Першая рэч вядома на Беларусі з Сярэднявечча, і сустракалася, натуральна, не ў вясковых хацінах: у палацах і сядзібах. Потым канапа замяніла сабою традыцыйную лаву ў некаторых сялянскіх хатах. Усе канапы спачатку былі драўляныя, потым сталі з’яўляцца й мяккія: іх да XX стагоддзя рабілі саматужна. Цяпер жа розныя канапы выпускаюць многія прадпрыемствы Беларусі.

А што да крэсла, то ў каталозе прадстаўлены ягоны легендарны варыянт, створаны Э. Шубертам, галоўным архітэктарам (з 1963 года) мэблевай прамысловасці Беларусі. Якраз Крэсла Шуберта справядліва можна назваць знакавым узорам беларускага дызайну. І дадаць: менавіта яно стала першым у нашай гісторыі крэслам з выгнутай спінкай.

Цікавабудзе пачытаць і пра маляванку. Апошняя — добры прыклад прадмета масавай культуры беларускіх сялян першай паловы XX стагоддзя. Наіўны і мілы дэкаратыўны жывапіс клеявымі фарбамі па палатне адлюстроўваў прагу простых людзей да прыгажосці. Вядома, што маляванкі стваралі і такія выдатныя майстры, як Алена Кіш ды Язэп Драздовіч.

А што нам вядома пра пазнамок? З каталогу даведа-

емся: гэта жэтон, які шырока выкарыстоўваўся ў Беларусі з 20-х гадоў мінулага стагоддзя. Гардэробы шматлікіх грамадскіх і культурных устаноў, паркі, таксафоны — шмат дзе была патрэбна гэтая маленькая, але такая неабходная рэч.

Прадстаўлены ў каталозе і прас. Яны выкарыстоўваюцца на Беларусі з часоў Вялікага Княства Літоўскага, але раней

“Якім і пан Быкоўскі” — персанажы п’есы “Паўлінка” Янкі Купалы. Лялькі створаны ў 1970-х, па ўсёй бачнасці, на Фабрыцы мастацкіх вырабаў у Маладзечне. Сувенірная рэч нахштальт матрошкі мае нацыянальны каларыт. І яшчэ шмат дзівосных беларускіх рэчаў прапануе разгледзець каталог. Таму больш цеснае знаёмства з ім будзе цікавым, пазнавальным. А можа каго й падахвоціць да стварэння новых узораў ці на збіранне адметных рэчаў з мінулага.

Летась у Мінску ў Палацы мастацтва прайшла цудоўная прэзентацыя выдання. Яе адкрываў складальнік каталога, старшыня Беларускага саюза дызайнераў Дзмітры Сурскі. Прэзентацыя пераўтварылася ў незабыўную творчую вечарыну. Бо сабраліся там найцікавейшыя людзі: хто працаваў над каталогам, хто ў ім прадстаўлены, а таксама спонсары, эксперты, аматары мастацтва... Фуршт

арганізатары зладзілі з традыцыйным беларускім “меню”: сала, цыбуля, печаная бульба, гуркі з бочкі, мочаныя яблыкі, самагон... На вясельным аўкцыёне, які праводзіў вядомы бард і актор Віктар Шалкевіч, можна было набыць як VIP-экзэмпляры каталога, так і некалькі рарытэтных рэчаў. Дапаўняліся ж усе тыя незабыўныя моманты іграй на валынцы. І ўрэшце ўтварылася такая свойская, душэўная атмасфера.

Так што гэта была сапраўдная Падзея. Яна, як таксама й каталог “Тутэйшы дызайн. Асобы і рэчы”, прыгожа нагадваюць беларусам пра нашу самабытнасць, унікальнасць. Пра тое, як важна не забываць пра сваю культуру, мову, гісторыю і традыцыі.

былі прадметам раскошы. Па першым часе прасы рабілі рамеснікі, а з пачатку XX стагоддзя іх выпускам заняліся й арцелі. Першыя прасы былі чыгунныя і награваліся пры дапамозе агню ці гарачага вуголля. З цягам часу з’явіліся электрычныя варыянты.

Агледзім яшчэ спарыш: гэта беларуская гліняная пасудзіна з 2-3 гаршкоў з сумеснай ручкай. У такіх насілі ежу на поле. Акрамя таго, у беларускай традыцыі спарыш сімвалізуе каханне: аб’яднанне дваіх у адно цэлае. А вось і спецыфічная і адначасова міленькая рэч: драўляныя лялькі

РАЗАМ

Роднае слова збліжае

Цэнтр беларускай культуры з Даўгаўпілса заключыў пагадненне аб супрацоўніцтве з вядомымі літаратурнымі музеямі Беларусі

Творчасці Максіма Багдановіча была прысвечана выстава ў Даўгаўпілскім Цэнтры беларускай культуры (ЦБК). Экспазіцыя створана на аснове навуковых распрацовак Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры з Мінска, які аб'яднаў 9 профільных філіялаў.

Калі месяц таму адкрывалася экспазіцыя, прайшла літаратурная вечарына. Мы віншавалі шануюных гасцей, усіх прысутных з Міжнародным днём роднай мовы. Якраз да свята ў Латвіі адкрываліся тры перасоўныя выставы, прысвечаныя беларускім паэтам: Рыгору Барадуліну ў Рызе, Петрусю Броўку ў Екабілсе і Максіму Багдановічу ў Даўгаўпілсе. Дзякуючы таму многія латвійцы адкрываюць для сябе таленавітых беларускіх паэтаў і знаёмяцца з літаратурнай спадчынай Беларусі.

Першы намеснік старшыні Даўгаўпілскай гарадской думы Яніс Дукшынскі падкрэсліў: нацыянальна-культурныя цэнтры ў Даўгаўпілсе паступова становяцца інфацэнтрамі, якія дапамагаюць усталяваць міжнародныя сувязі. Пра цесныя і плённыя кантакты беларусаў горада з этнічнай радзімай казаў Генеральны консул Беларусі ў Даўгаўпілсе Уладзімір Клімаў. Нагадаю, у ЦБК заключаны пагадненні аб супрацоўніцтве з установамі культуры Мінска, Браслава, Мёраў, Полацка, Глыбокага, Смаргоні, Зэльвы, Віцебскага раёна, а яшчэ — з Цэнтрам беларускай культуры “Крок” (Вісагінас, Літва) і Аб'яднаннем беларускіх арганізацый “Радзіма” (Талін, Эстонія). І вось гэты салідны спіс партнёраў ЦБК пашырыўся: на вечарыне падпісана пагадненне аб

На літаратурнай вечарыне выступаюць самадзейныя артысты з Даўгаўпілса

супрацоўніцтве паміж Даўгаўпілскім Цэнтрам беларускай культуры і Дзяржаўным музеем гісторыі беларускай літаратуры.

Як адзначыў Дзмітры Яцкевіч, дырэктар музея, у ягоных фондах знаходзяцца больш за 100 тысяч экспанатаў: рукапісы, фотаздымкі, дакументы і прадметы. Музей робіць выставы ў розных гарадах Беларусі, за яе межамі. На вечарыне прэзентавалася дзейнасць музея і яго філіялаў, супрацоўнікі якіх вывучаюць творчасць і захоўваюць літаратурную спадчыну вядомых пісьменнікаў: Францішка Багушэвіча, Петруся Броўкі, Васіля Быкава, Адама Міцкевіча, Кузьмы Чорнага ды іншых. Загадчыца культурна-адукацыйнага сектара Літаратурнага музея Максіма Багдановіча Юлія Мацук распавяла пра творчасць і біяграфію самага маладога класіка белару-

скай літаратуры. Сёння яго вершы вядомыя й за межамі Беларусі, сталі песнямі, у тым ліку і ў рэпертуары ансамбля “Песняры”: “Зорка Венера”, “Вераніка”, “Слуцкія паясы” ды іншыя. А на вечарыне ў Даўгаўпілсе вершы класіка гучалі на беларускай, латышскай і рускай мовах, прычым іх чыталі жыхары горада, якіх цікавіць беларуская культура.

Салістка вакальна-інструментальнага ансамбля “Пралескі” Юлія Хмяльніцкая выканала песню-прысвечэнне “Суніцы для Багдановіча” на словы Станіслава Валодзькі (музыка Мікалая Яцкова). Госці з Мінска з цікаvasцю даведаліся, што ў Даўгаўпілсе кожны дзясяты жыхар — беларус, дыяспара тут мае багатую гісторыю, захоўвае свае культурныя традыцыі. Унікальныя экзэмпляры выданняў з вершамі Максіма Багдановіча, што пабачылі

свет на тэрыторыі Латвіі, перадаў у дар Музею літаратуры гісторык, краязнаўца, сябар суполкі “Уздым” Мікалай Паўловіч. А завяршыў вечарыну песняй пра родную мову гурт “Купалінка”.

Дэлегацыя з Мінска наведала Арт-цэнтр М. Роткі, Мастацка-краязнаўчы музей, синагогу і Музей гісторыі яўрэяў Латгаліі, прайшлі перамовы з кіраўнікамі гэтых устаноў. Плануецца, што на працягу года ЦБК паводле пагаднення аб супрацоўніцтве будзе прадстаўляць жыхарам Даўгаўпілса выставы ў гонар літаратараў з Беларусі, распрацаваныя на аснове навуковых крыніц. Выстава, прысвечаная Максіму Багдановічу, хутка пераедзе ў Дагду. Паедуць па Латвіі таксама іншыя беларускія выставы.

Жанна Раманойская, кіраўніца Цэнтра беларускай культуры, г. Даўгаўпілс

ДАЛЁКІЯ—БЛІЗКІЯ

Знайшліся родзічы

Кацярына Мядзведская

Супляменнікі з Паўладара дапамаглі родным з Беларусі ды Казахстана аднавіць згубленыя сувязі

Кіраўніца паўладарскай суполкі “Беларусь” Любоў Богнат неяк перадала мне раздрукоўку старонкі з газеты “Союз—Евразия”. Артыкул журналісткі Надзеі Юшкевіч называўся “Двадцать лет спустя” (07.04.2015). Любоў Іванаўна прапанавала: “Можа, і ў “Голасе Радзімы” раскажаце пра новы кірунак нашай дзейнасці: пошук родных беларусаў у Казахстане?”

Пачалося ўсё два з паловай гады таму. Мерапрыемствы II Фэсту мастацтваў беларусаў свету шырока асвятляліся ў розных СМІ. Шэраг публікацый выйшаў і ў газеце “Союз—Евразия”. Былі сярод іх артыкулы пра беларускую дыяспару ў Казахстане. А праз некаторы час пастаянны чытач выдання з Віцебшчыны, пенсіянер Барыс Якаўлевіч Леганькоў

даслаў ліст у рэдакцыю з просьбай, адрасаванай якраз супляменніцы ў Паўладары Любові Богнат: адшукаць інфармацыю пра лёс яго дзядзькі, Андрэя Сяргеевіча Міронава.

Журналістка Надзея Юшкевіч узялася дапамагчы. З першапачатковых дадзеных, якія даслаў Барыс Якаўлевіч, меліся такія: “У 1930-х Міронаў, ураджэнец пасёлка Копысь Аршанскага раёна Віцебскай вобласці, служыў у пагранвойсках у Паўладарскай вобласці Казахстана. Пасля завяршэння службы працаваў у палітадзеле, відаць, у сяле Качыры ў Максіма-Горкаўскім раёне. У хуткім часе быў абраны сакратаром райкама партыі, дзе працаваў у гады Вялікай Айчыннай вайны. За выкананне планаў пастаўкі сельгаспрадукцыі быў узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны”.

З ліста вынікала, што дзядзька Барыса Леганькова ўдзельнічаў і ў асваенні цалінных зямель. Апошнім месцам працы, лічыць Барыс Леганькоў, быў Паўладарскі выкан-

кам. Андрэй Міронаў быў жанаты на казашцы, меў дачку. Жыла сям’я ў Паўладары па вуліцы Дзяржынскага. У 1990-х сувязь паміж роднымі ў Беларусі ды Казахстане перарвалася.

Атрымаўшы ліст з Мінска, Любоў Богнат са сваімі памочнікамі, удзельнікамі моладзевага ансамбля “Надзея”, распачалі пошукі. Першае, адправілі запыт у Паўладарскі абласны архіў, па-другое, пабывалі па адрасе, пазначаным у лісце... Усё аказалася проста! У кватэры па вуліцы Дзяржынскага, цяпер — Сатпаева жыве дачка Андрэя Міронава: Наталля Андрэеўна.

“Мы даўно знаёмыя з Наталляй Андрэеўнай, ведалі, што яна беларуска, неаднойчы супрацоўнічалі па пытаннях культуры, — пісала Любоў Богнат у сваім пісьме да Надзеі Юшкевіч. — Гэта вядомы ў нашым горадзе чалавек”. З адказу з Паўладарскага архіва вынікае: Андрэй Міронаў пражыў дастойнае жыццё, шмат працаваў. У яго паслужным спісе шмат высокіх партыйных пасад і дзяржаўных узн-

КАЦЯРЫНА МЯДЗВЕДСКАЯ

Л. Богнат дапамагла адшукаць родных беларусаў у Казахстане

город. Прымаў ён неяк у сваім доме нават будучага генсека Леаніда Брэжнева.

Наталля Андрэеўна, даведаўшыся, што яе шукаюць родныя з Беларусі, вельмі абрадавалася.

Ад Надзеі Юшкевіч пачулі мы і працяг гэтай сямейнай гісторыі: “Канешне, мы перадалі родным і з аднаго боку, і з другога адрасы і тэлефоны. Ведаю, што яны — на сувязі. Наш чытач даведаўся ад сваёй дваюраднай сястры, што дзядзька пражыў 90 год, было ў яго сям’і чацвёрта дзяцей: два

ВЕСТКИ

Зялёны ўбор Зямлі

Кацярына Аляксандрава

Юныя натуралісты з Беларусі апярэдзілі школьнікаў з 150 краін па колькасці пасаджаных дрэў

Вучні Навадворскай сельскай школы, што ў Ваўкавыскім раёне Гродзеншчыны, пасадзілі ў школьным садзе 15 яблынь, упрыгожылі двор гартэнзіямі, туямі, ядлоўцам. Яшчэ навучэнцы паўдзельнічалі ў Міжнароднай алімпіядзе па пасадцы дрэў “ENO Treelympics 2016”. Школьнікамі ў Ваўкавыскім лясгасе пасаджана каля 60 тысяч дрэў.

Днямі ж у Фінляндыі падводзілі вынікі прэстыжнага экалагічнага конкурсу, у якім паўдзельнічалі 623 школы з усіх кантынентаў. Ужо ў трэці раз пераможцамі ў ім сталі юныя натуралісты з Беларусі.

За час алімпіяды пасаджаны мільёны дрэў, пры тым больш за два мільёны з іх пасадзілі беларускія ўдзельнікі. Другое месца ў конкурсе заняла Турцыя: на рахунку гэтай краіны — 840 тысяч дрэў. Дарэчы, “заліковымі” былі толькі тыя дрэвы, якія афіцыйна зарэгістраваныя на сайце алімпіяды і маюць адпаведныя “дакументы” — даведкі з лясніцтваў.

Паводле ўмоваў праекта, паводляецца на сайце Міністэрства лясной гаспадаркі Беларусі, дрэвы саджалі школьнікі альбо выхаванцы дзіцячых садкоў, а таксама іх бацькі ды педагогі.

Асабліва пастараліся вучні Падароскага вучэбна-педагагічнага комплекса Дзіцячы сад — сярэдняй школа з Ваўкавыскага раёна. На іх рахунку — 202 358 дрэў. Гэта самы высокі вынік за ўсю гісторыю алімпіяды. А ў сельскай школе вучацца ўсяго 96 дзяцей.

Пераможцы алімпіяды будуць узнагароджаны на канферэнцыі “Дзейнічай цяпер” сёлета ў чэрвені ў фінскім горадзе Йоэнсуу.